

Záverečná karta projektu

Názov projektu

Evidenčné číslo projektu

APVV-18-0018

Vyučovanie v školách druhej šance z perspektívy učiteľa a dospelého učiaceho sa

Zodpovedný riešiteľ **prof. PaedDr. Lenka Pasternáková, PhD., MBA**

Príjemca **Prešovská univerzita v Prešove - Fakulta humanitných a prírodných vied**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Ústav pedagogiky, andragogiky a psychológie, Fakulta humanitných a prírodných vied, Prešovská univerzita v Prešove

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

bez spolupráce so zahraničným pracoviskom

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

žiadne

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

ADC LUKÁČ, M., LUKÁČOVÁ, S., PIROHOVÁ, I., 2021. Forms of support for non-traditional part-time learners from marginalised Roma communities. In: International Journal of Inclusive Education. (v tlači)

ADM LUKÁČ, M., LUKÁČOVÁ, S., BOLFÍKOVÁ, E., PIROHOVÁ, I., 2021. Education at second chance schools during the first wave of the covid-19 pandemic in slovakia – tools, methods, effectiveness. In: AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research [online]. Vol. 11, issue 2, pp. 162-170. ISSN 2464-6733. Dostupné z: <http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/1102/PDF/1102.pdf>.

ADE BOLFÍKOVÁ, E. and I. PIROHOVÁ, 2021. Introducing a Study of Second Chance School Teachers from the Self-reflection Perspective of Discourse Analysis and Ethnomethodology. In: Konteksty pedagogiczne. Tom 2, numer 17. ISSN 2300-6471 Dostupné z: <https://kontekstypedagogiczne.pl/kp/article/view/326/256>

V3 ŠUŤÁKOVÁ, V., I. PIROHOVÁ a I. IŠTVAN, 2022. Individualisation of teaching nontraditional adult learners from the teacher's perspective. In: International Journal of Inclusive Education (v tlači)

ABC LUKÁČOVÁ, S., TEMIAKOVÁ, D., a M. LUKÁČ. Who benefits most from correctional education? A view from Slovakia. In: J. McDEVITT, M. GELLMAN, eds. Hard Teaching in Hard Time: Learning from Education in Prison around the World. Waltham: Brandeis University Press (v tlači)

V3 PASTERNAKOVÁ, L., BARNOVÁ, S., ZELINA, M., KRÁSNA, S., a G. GABRHELOVÁ, 2023. Determinants of the realization of second chance education. In: Emerging Science

Journal. ISSN 2610-9182 (v tlači)

V3 LUKÁČ, M. a S. LUKÁČOVÁ, 2022. Second chance in vocational education and training of adults in Slovakia. Second or wasted chance? In: International Journal for Research in Vocational Education and Training. ISSN 2197-8646 (v tlači)

V3 BERINŠTEROVÁ, M., BOZOGÁNOVÁ, M., a T. PETHÖ, 2023. Coping orientation and procrastination among men and women. In: Work and organisational psychology. ISSN 1576-5962 (v tlači)

AAB PIROHOVÁ, I., LUKÁČ, E. a S. LUKÁČOVÁ, 2020. Druhošancové vzdelávanie v kontexte politik celoživotného vzdelávania a regionálneho rozvoja. Prešov: PU v Prešove, 127 s. ISBN 978-80-555-26-09. Dostupné na: www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Pirohova2

V1 LUKÁČOVÁ, S. a M. LUKÁČ, 2022. Vzdelávanie vo väzniciach. Pohľad učiteľov na formálne vzdelávanie odsúdených. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. ISBN 978-80-555-2949-3. Dostupné z: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Lukacova4>.

V1 ŠUŤÁKOVÁ, V., PIROHOVÁ, I. a I. IŠTVAN, 2022. Chudoba vzdelávaniu nepraje. Vyučovanie v druhošancovom vzdelávaní z perspektívy učiteľa. Prešov: PU v Prešove, FHPV. ISBN 978-80-555-3017-8

V1 LUKÁČOVÁ, S., 2023. Vzdelávanie na získanie nižšieho stredného vzdelania v slovenských väzniciach. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove (v tlači)

V1 LUKÁČ, E., 2023. Historické podoby druhošancového vzdelávania na Slovensku – vybrané príklady. Prešov: PU v Prešove (v tlači).

Uplatnenie výsledkov projektu

Systematizácia poznatkov o druhošancovom vzdelávaní na Slovensku v podmienkach základných a stredných odborných škôl ako výstup z realizovanej sekundárnej analýzy odborných zdrojov a vlastných výskumných aktivít, sa odráža v podobe desiatok publikačných výstupov členiek a členov riešiteľského kolektívu. Riešenie projektu zameraného na odhaľovanie kľúčových aspektov vyučovania v školách druhej šance prispelo k rozvoju nedostatočne rozvinutej poznatkovej základne andragogickej a pedagogickej teórie o stave, podobách a problémoch vzdelávania dospelých bez vzdelania a so základným vzdelaním. Viaceré zistenia sú užitočné pre rozvoj andragogickej vedy, špecificky didaktiky dospelých, sociálnej andragogiky či komparatívnej andragogiky, ale aj pre oblasť pedeutológie (výskumné zistenia upozorňujúce na potrebu rozvoja kompetencií učiteľov na vzdelávanie dospelých). Publikačné výstupy členov riešiteľského kolektívu, prezentovanie zistení z riešenia projektu na odborných podujatiach doma i v zahraničí ako aj rôzne formy spolupráce s viacerými inštitúciami počas riešenia projektu vyvolali zvýšený záujem o problematiku vzdelávania dospelých vo formálnom vzdelávaní na lokálnej i celospoločenskej úrovni. Riešenie projektu má konkrétne dopady v spoločenskej praxi širšieho spektra inštitúcií (inštitúcie štátnej správy, verejnej správy a samosprávy, školské inštitúcie, profesijné organizácie), keď sa riešiteľky a riešitelia aktívne zúčastňovali viacerých odborných fór, okrúhlych stolov či expertných skupín (napr. participácia na tvorbe Stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva, spolupráca na paralelne prebiehajúcim projekte Inštitútu pre dobre spracovanú spoločnosť, účasť na celoslovenskej porade Zboru väzenskej a justičnej stráže SR, pozvanie na rokovanie expertnej skupiny pre DŠV v Asociácii inštitúcií vzdelávania dospelých v SR, pozvanie na spoluprácu pri tvorbe súhrnnej zahraničnej monografie o vzdelávaní odsúdených vo svete), na ktorých prezentovali svoje zistenia a presadzovali potrebné zmeny vzdelávacej politiky na rôznych úrovniach v prospech zvýšenia participácie a kvality vzdelávania dospelých vo formálnom vzdelávaní. Výskumné zistenia vo vzťahu ku kompetenciám učiteľov vyučujúcich dospelých na základných a stredných školách viedli tiež k identifikácii potreby a prvým krokom k projektovaniu a realizácii vzdelávacích programov pre učiteľov dospelých, napr. v pregraduálnej príprave budúcich učiteľov alebo v oblasti profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov. Transfer vybraných zistení z riešenia projektu bol tiež zabezpečený vytvorením vysokoškolských učebných textov pre študentov učiteľských študijných programov.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Hlavným cieľom projektu bolo identifikovať kľúčové aspekty vyučovania v druhošancovom vzdelávaní z perspektívy učiteľa a dospelého študenta bez vzdelania a so základným

vzdelaním. Výsledkom sumarizácie stavu vedeckého poznania analyzovanej problematiky je 5 monografií (z toho 2 v tlači) a desiatky vedeckých štúdií v domácich a zahraničných časopisoch a zborníkoch (viaceré indexované). Počas riešenia projektu boli realizované výskumné aktivity kvantitatívneho aj kvalitatívneho charakteru, ktoré priniesli zistenia dopĺňajúce doterajšiu úroveň poznania druhošancového vzdelávania. Kvalitatívny výskum bol zameraný na pohľad učiteľov na vzdelávanie dospelých s nízkym stupňom vzdelania a reflexiu priebehu vzdelávania z pohľadu samotných učiacich sa. Kvantitatívne výskumy boli zamerané na odhaľovanie dopadov pandémie koronavírusu na vyučovanie v školách druhej šance, zmapovanie predstáv učiteľov o faktoroch podmieňujúcich efektívne vyučovanie dospelých v druhošancovom vzdelávaní a vytvorenie kompetenčného modelu učiteľov DŠV, ako východisko pre vhodné vzdelávacie programy pre učiteľov dospelých. Pre potreby sumarizácie, je možné hlavné zistenia z riešenia projektu zhrnúť do štyroch hlavných bodov: a) chýbajúci systém druhošancového vzdelávania, b) chýbajúca príprava učiteľov v profesijnom vzdelávaní pedagogických zamestnancov, c) chýbajúca metodická podpora a d) nedostatočná, resp. nesystémová podpora učiacich sa bez vzdelania a so základným vzdelaním.

Všeobecný politický diskurz vo vzťahu k učeniu sa v dospelosti je charakteristický presúvaním zodpovednosti za budovanie a udržiavanie kvalifikačného potenciálu na jednotlivca. Výsledky riešenia projektu ale ukazujú, že najmä vo vzťahu k takým skupinám dospelých, ktoré pre vzdelávanie nie sú vnútorne motivované a čelia vo svojich životoch mnohým prekážkam a znevýhodneniam, je potrebné nastavovať a aplikovať špecifické opatrenia, ktoré budú systematicky riešiť nízku úroveň ich účasti vo vzdelávaní a problematickú kvalitu vzdelávania na pozadí vyššej miery zodpovednosti štátu za distribúciu rovnakých príležitostí na vzdelávanie vo všetkých fázach života človeka. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať zvyšovaniu profesionality tých, ktorí dospelých vzdelávajú. Zdôrazňujeme potrebu zavádzania vzdelávacích programov pre učiteľky a učiteľov dospelých vo formálnom vzdelávaní dospelých, čo je základným predpokladom zvyšovania kvality a efektivity výučby dospelých. V neposlednom rade si dovoľíme apelovať na potrebu cielených intervencií založených na spoločných cieľoch a koordinácii kľúčových aktérov, ktorí prichádzajú do kontaktu s nízkokvalifikovanými dospelými a majú potenciál poskytovať kvalitné a dostupné vzdelávacie príležitosti, či nastavovať zmysluplné a efektívne opatrenia na lokálnej, regionálnej i celoštátnej úrovni.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The main aim of the project was to identify key aspects of teaching in second-chance education from the perspectives of the teacher and the adult learner with and without a primary education. As a result of the summarization of the state of scientific knowledge of the analyzed issue, 5 monographs (2 of them in press) and dozens of scientific studies in domestic and foreign journals and proceedings (several indexed) were published. During the project research activities of both quantitative and qualitative nature were carried out, which brought findings complementing the current level of knowledge of second-chance education. The qualitative research focused on teachers' perspectives on the education of low-educated adults and reflection on the process of learning from the perspective of the learners themselves. The quantitative research focused on uncovering the impact of the coronavirus pandemic on teaching in second-chance schools, mapping teachers' perceptions of the factors underlying effective teaching of adults in second-chance education, and developing a competency model for teachers of second-chance education as a basis for appropriate training programmes for teachers of adults in second-chance education. For the purpose of summarisation, the main findings of the project can be summarised in four main points: a) the lack of a system of second-chance education, b) the lack of teacher training in the professional education of teaching staff, c) the lack of methodological support, and d) insufficient or non-systemic support for learners with no education and with primary education.

The general policy discourse in relation to adult learning is characterised by a shifting of responsibility for building and maintaining skills to the individual. However, the results of the project show that, especially in relation to those groups of adults who are not intrinsically motivated for learning and face multiple barriers and disadvantages in their lives, it is necessary to set up and apply specific measures that will systematically address their low

level of participation in education and the problematic quality of education against the background of a higher degree of state responsibility for the distribution of equal learning opportunities at all stages of a person's life. Particular attention should be paid to improving the professionalism of those who educate adults. We emphasise the need for the introduction of teacher training programmes for adult teachers in formal adult education, which is a prerequisite for improving the quality and effectiveness of adult learning. Last but not least, we call for the need for targeted interventions based on common goals and coordination of key actors who come into contact with low-skilled adults and have the potential to provide quality and accessible learning opportunities, or to set meaningful and effective interventions at local, regional and national levels.